

Retrobament amb Guillem Soler

Text > EVA VÁZQUEZ

Il·lustració > IVÁN GARCÍA

La primera persona que em va parlar de Guillem Soler (Tarragona, 1905 - Barcelona, 1971) va ser el doctor Benet Julià, en adonar-se que jo no havia sabut identificar-lo en una fotografia inclosa en el catàleg de l'exposició del pintor Josep Aguilera del 1997. La fotografia, de principis dels anys trenta, me l'havia facilitat Francesc Riuró, i mostrava Aguilera amb els fills i uns amics, tots ben mudats, a la plaça de la Independència. La típica foto de Fires. Benet Julià, que era gendre de Francesc Civil, el millor amic de Guillem Soler a Girona, el va reconèixer de seguida. Però no me'n va saber dir gaire cosa, excepte que, a més de pintor, era un gran melòman, que el seu sogre en conservava centenars de cartes, i que la còpia de la fotografia que teníem estava a l'inrevés. No era a temps d'incloure aquesta informació al catàleg, però vam quedar que tornaria un altre dia perquè m'ensenyés la correspondència amb aquell artista misteriós. No ho vaig fer mai, i va ser una sort, perquè anys després Albina Varrés i Lluís Brugués, molt més constants que no pas jo, van topar també amb aquell nom inesperat entre els papers de Civil i van emprendre una recerca per localitzar-ne els familiars que ha conclòs amb l'ingrés, la passada primavera, de la documentació de Guillem Soler a l'Arxiu Municipal de Girona.

No vaig seguir la pista de les cartes que tan generosament m'oferia Benet Julià, però el personatge em va despertar prou curiositat per seguir-ne una altra, de pista, que havia sortit enmig de la conversa: l'amistat amb l'escriptora M. Assumpció Soler, que va conèixer el pintor a Palafrugell, mentre hi exercia de mestra als anys quaranta. La vaig anar a veure el maig del 1997, segons comprovo en les notes que vaig prendre i que, per fortuna, he conservat tot aquest temps, junt amb les fotocòpies d'una partitura, *La flauta de Tíbelia*, de 1953, i una dotzena de manuscrits amb evocacions líriques molt arravatades, una mica angunioses, entre les quals trobo un poema dedicat «A Hitler», que acaba amb

els versets «I mira si s'ho val: | que fins en el país de Pepeílo | sorgí un minúscul Führer: El Caudillo», i un altre «A Franco», datat «el dia de l'engegament del satèl·lit, 4 d'octubre del 1957», que comença: «Amb el somriure que jamai s'esborra | vas fent la teva, impàvid ferrolenc, | i l'Àngel Guardià del famolenc | i manso poble armes amb la porra». Fa impressió que l'artista més actiu en la decoració mural d'esglésies després de la guerra mostrés un compromís tan feble amb el règim, però la doble vida, el pensament amagat, devia ser l'únic consol de la majoria de persones que, com ell, havien escollit quedar-se i sobreviure il·lustrant missals.

Assumpció Soler va explicar-me que als anys vint, quan va arribar a Girona, Guillem Soler havia treballat de delineant per a Rafael Masó. No ho he pogut confirmar, però potser d'aquella formació venia el fet que, en ser mobilitzat el 1937, el destinessin a un batalló de fortificacions, a dibuixar plànols per als republicans. Devia ser en tot cas una col·laboració breu, més que no pas la seva labor com a il·lustrador per a diverses editorials (Regina, Sopena, Bruguera) o la relació amb l'empresària Pilar Díaz-Plaja, germana de l'escriptor, que li facilitaria molts dels encàrrecs que l'artista va obtenir a Madrid. Durant un temps, també va treballar per a una galeria holandesa, copiant obres dels grans mestres del barroc a partir de fotografies que li enviaven en blanc i negre, i pintant frescos d'esglésies, sobretot, per tot Catalunya i Aragó. Va viatjar molt, a Veneçuela, París, Nova York. La seva filla, Fina Soler, en guardava el record «d'un pare absent». Potser ha arribat l'hora que el coneguem més a casa.

Assumpció Soler va explicar-me que als anys vint, quan va arribar a Girona, Guillem Soler havia treballat de delineant per a Rafael Masó